

Zatom Stary_2
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	międzychodzki	
Gmina	Międzychód	
Miejscowość	Zatom Stary	PMI_ZS

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	14.10.2013	Miejsce wykonania	Dom informatora
Czas trwania	brak danych	Forma i wielkość	Plik Audio/MP3 50,08 MB
Przeprowadzający	R.J.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
PMI_ZS_02	M	57 lat		
bez kodu	K	53 lata		żona informatora

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	„Cały czas był Zatom Stary, tylko było odwrotnie Stary Zatom, nie było to długo na dwa lata chyba ale było”.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	„Coś takiego jest na ogrody to za płotkiem mówią, takie łąki koło Ławicy to Kinie, Jastrząb na Sieraków jak się jedzie, za przejazdem kolejowym po lewej stronie, to już jest jastrząb taki obszar pól i łąk, bo tam jastrzębie niby miały gniazda, Wielkie Błoto to taka enklawa w lesie taki bagnisty teren tam las nie rośnie tylko takie drzewa jak na mokradłach rosną i tam takie żurawiny rosną, prawdopodobnie kiedyś tam ponoć jezioro było”.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	„Tych co za Buga przychodzili Hadziaje, bo Hadziaj to jest duży gospodarz, między sobą to ta nazwa funkcjonuje, ale raczej tak jak nazwa jak się ktoś tu wżeni to nie”.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	„Co to na tym turnieju zawsze mówią, że to jakiś pan był, ten Mikołaj ale to nie było tak to teraz to wyszło jak ten festyn. Sąsiad kiedyś mówił że się Zatom nie nazywał tylko Zator bo tu się zatory na Warcie lodowe robiły zimą”.

Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	„Jak dzieci były małe to z dziećmi dużo też w świetlicy”. Respondentka kojarzy takie wróżby jak lanie wosku czy wyścigi butów.
2.	św. Marcina/11 listopada	Brak informacji.
3.	Adwent	„W domu nie raz wieniec wieszamy ale tak to nie”.
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	„Dzieci czyszczą buty i stawiają jak największe”.
5.	Wigilia	„Prawdziwe drzewko, i potem stoi do Gromniczej zawsze, zawsze jest 12 potraw zawsze jest talerz dla zbłąkanego gościa, o 12 godzinie szło się zobaczyć czy zwierzęta powiedzą, dzielimy się opłatkiem też ze zwierzętami, funkcjonuje Gwiazdor nie żadna tam Gwiazdeczka, dzwonek jak usłyszą to jeszcze do dzisiaj podskakują, wypatrywanie pierwszej gwiazdki a teraz jak się pracuje to różnie często trochę później i kończymy Pasterką, my mamy w Zatomiu o 24 i po Pasterce się spotykamy co roku u kogo innego i wtedy już jemy mięso, kolędy śpiewamy i drinka pijemy, nie raz to i do 4 rano”.
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	„To leniwie , w rodzinnym gronie”.
7.	Sylwester/Nowy Rok	„Kiedyś bramy wynosili ale teraz już mniej, nie raz ktoś tu sobie w Sali organizuje”.
8.	Trzech Króli	„To do Kościoła, ale tak więcej i kredą na drzwiach pisze, dzieciaki przebrane też nie chodzą”.
9.	Kolędnicy	„Tu nie chodzą”.
10.	MB Gromniczej	„Każda kobieta idzie ze swoją Gromnicą, jak jest burza to się zapala,, ale jak tak nie raz wypadnie, że się w tą niedzielę nie pójdzie to potem ksiądz jak po kolędzie chodzi to święci”.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	„Różnie jak byliśmy ciut młodszy to tak ale Podkoziołek to robiliśmy wcześniej przeważnie w sobotę, pączki to kupimy, tradycje się podtrzymuje ale to kupimy”.

12.	Topienie Marzanny	Brak informacji.
13.	Środa Popielcowa	„Post i kiedyś się woreczki wieszalo na plecach, to zależy od mieszkańców”.
14.	Śródpoście	Brak informacji.
15.	Niedziela Palmowa	„No co idziemy z palmami, to małą wiązaneczkę z krzaka”.
16.	Triduum Paschalne	„Oj tak u nas są Boże rany babcia zawsze nam robi Boże rany”.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	„O 11 w sobotę jest święcenie i albo dzieci albo babcia idą, kolorujemy jajka są farby do jajek , 2 zawsze są pokolorowane, w koszyczku mamy jajko, baranka z masła, kielbasę, chrzan. Jak dzieci są to do jednego koszyczka czekoladę wkładamy, kiedyś Rezurekcja była o 6 rano i potem było śniadanie, teraz jest wieczorem do 24 i następnego dnia jest śniadanie, dzielimy się całą święconką dzieci nie robią gniazdka tylko się im chowa i one chodzą i szukają.
18.	Poniedziałek Wielkanocny	„Ooo lali się tu bardzo, zależy od pogody, w domu ile razy wszystko pływało, i odnowienie chaty było”.
19.	Zielone Świątki	„To chyba najmniej kiedyś tym tatarakiem a teraz nie”.
20.	Boże Ciało	„W koło kościoła jest procesja i zabieramy tą gałązkę z ołtarza.
21.	św. Jana	„Dzisiaj jak się zbierzemy ale jak nie w czerwcu to w lipcu ale jeszcze puścimy te wianki ale Sołtys tu nic nie robi to tak prywatnie”.
22.	MB Zielnej	„To w Kościele jest i z ziołami idą i potem to się spala, powinien stać cały rok i potem się go pali daje się zioła z ogrodu”.
23.	MB Siewnej	Nie znany.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	„Standardowo idziemy na cmentarz, groby się stroi”.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.

Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	„Po prostu kobieta w ciąży nie może się wystraszyć bo jak się gdzieś dotknie to dziecko będzie miało znamię, czerwona wstążeczka na uroki”.
2.	Ślub i wesele	„Pół teram, trzaskają butelkami ale teraz jest tydzień wcześniej kiedyś był dzień przed ślubem.
3.	Śmierć i pogrzeb	„Nieboszczyk kiedyś w domu musiał leżeć trzy dni, zegary zatrzymywani, pieniądze na oczy żeby je zamknąć, żałoba ale kiedyś było więcej przestrzegane, mężczyźni mieli jakieś opaski zawsze jakoś zaznaczone, do trumny to książeczkę, różaniec i coś charakterystycznego”.
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		Brak informacji.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		„Naworka to gotuje się mleko potem mąkę się wrzuca ja tego bardzo nie lubiłam”. „śląbrówka, ajntop czyli zupa jarzynowa”. „Zacierka czyli polewka na maślance. „Powidła na dworze w kotle robimy”.
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		Brak informacji.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	„Po drodze jest taka figura tu na rogu, no i mamy Kościół, i z drugiej strony wioski jest taka szeroka droga i tam jest krzyż, Niemcy w czasie wojny to ścieli ten Krzyż a tego Pana Jezusa to ktoś schował w komin i po wojnie wystawił, później to prawdopodobnie i tak mieszkańcy wystawili, i ta figurka to jest Matki Boskiej z Dzieciątkiem, to chyba przed wojenna, a Kościół to 80 któryś rocznik kiedyś była sama kaplica ale ona mieściła się w domu prywatnym u Lamchów”.

2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji.
4.	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	„Pielgrzymki to każdy do domów bierze”.
6.	Lokalne odpusty	„No mamy na Maksymiliana Kolbe 14 sierpnia w dniu odpustu odbywa się festyn rycerski, to akurat właśnie przyszła do Framskich ta synowa i ona jest ze Świebodzina i oni tam mają bractwo rycerskie i ona to przeniosła i się tym zajmowała”. „Robią tren festyn żeby zarobić na kościół.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	„Dożynki mamy w Kościele i potem po festynie są zapraszani do świetlicy jak jedzenie zostanie”. „Kto chce iść do idzie kiedyś robiłyśmy wieniec było Koło Gospodyń i robiłyśmy a teraz mają od trzech lat jeden i ten sam a kiedyś robiłyśmy”.
2.	Dni gminy/wsi	Brak informacji.
3.	Lokalne festyny	„Gwiazdka chyba była i Dzień Dziecka raczej jakby to powiedzieć sołtysowa podzieliła wioskę na pół nie współpracuje”.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Brak informacji.